

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İZULAŞ A.Ş.

2020 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2021

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	8
7.	DENETİM BULGULARI.....	8

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu	2
Tablo 2: İştirakler Tablosu	2

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İşletme Hakkının Şirketin Bilançosunda Gösterilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanan Menfaatlerin Genel Kurul Kararı Yerine Yönetim Kurulu Kararı İle Belirlenmesi

2. Elektronik Ücret Toplama Sisteminin Şirket Tarafından İşletilmemesi Nedeniyle Gelir Kaybı Oluşması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi Anonim Şirketi (İZULAŞ), İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 1990 yılında kurulmuş olup 23.03.1990 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi Anonim Şirketi'nin faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup İzmir ili sınırları alanı dahilinde toplu taşımacılık, bireysel ve grup gezileri hizmetlerini yerine getirmek ve bunu sağlamak amacıyla olanakları hazırlamak, düzenlemek, düzenlenenlere katılmak, işletmek, işlettirmek, turistik amaçlı şehiriçi ulaşımın sağlanabilmesi için fayton, akülü araç, bisiklet vb. motorlu-motorsuz araçlar temin etmek suretiyle işletmecilik yapmak veya işlettirmek, kiraya vermek, kiralamak işi ile iştigal etmektedir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz tasarruf ve bunların üzerinde aynı hak tesis edebileceği gibi bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi Anonim Şirketi kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörölmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, 11 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 19.03.2020 tarihli Genel Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; 7 müdürlükten oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 2020 tarihi itibarıyla 871'dir. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi Anonim Şirketi'nin nominal sermaye tutarı 872.500.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmiştir

İzmir Büyükşehir Belediyesi, şirketin %89,80 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2020 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	783.505.000,00	89,8000
ESHOT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	83.760.000,00	9,6000
İZDENİZ AŞ	1.491.975,00	0,1710
EGE ŞEHİR PLANLAMA AŞ	2.242.325,00	0,2570
İZELMAN AŞ	1.500.700,00	0,1720

İzmir Ulaşım Hizmetleri ve Makina Sanayi Anonim Şirketi A.Ş'nin aşağıdaki tabloda yer alan iştirakleri bulunmaktadır.

Tablo 2: İştirakler Tablosu

İştirakin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
TANSAŞ GIDA TURİZM LTD.ŞTİ.	800,00	0,0656
METRO AŞ	23.200.000,00	40,0000
İZBETON AŞ	1.080.141,00	0,2220
İZELMAN AŞ	96.247.574,03	18,1257
İZENERJİ AŞ	3.396.010,00	1,2712
İZDENİZ AŞ	2.200.682,00	1,0517
ÜNİBEL AŞ	652.773,50	5,9343
İZBAN AŞ	13.200.000,00	1,0000

Şirketin amacı İzmir ili sınırları alanı dahilinde toplu taşımacılık, bireysel ve grup gezileri hizmetlerini yerine getirmek ve bunu sağlamak amacıyla olanakları hazırlamak,

düzenlemek, düzenlenenlere katılmak, işletmek, işlettirmek, turistik amaçlı sehirçi ulaşımın sağlanabilmesi için fayton, akülü araç, bisiklet vb. motorlu-motorsuz araçlar temin etmek suretiyle işletmecilik yapmak veya işlettirmek, kiraya vermektir, kiralamaktır. Bu nedenle şirketin ana gelirleri toplu ulaşım biniş gelirleridir. Bunun yanında bisiklet biniş gelirleri ve teleferik biniş gelirleri de şirketin önemli gelir kalemleridir.

Gelir tablosundan, dönem net zararının son üç yılda nominal olarak arttığı anlaşılmaktadır. Bu durumun sebebinin, genel olarak bakıldığında, Şirketin kamuya hizmet amacıyla kurulmuş bir şirket olması ve kar amacı gütmemesi nedeni ile maliyetlerini kar sağlamaya yönelik değil TÜİK tarafından açıklanan enflasyon oranlarına göre ayarlaması, ulaşım için yapılan yatırımlar, yeni açılan bisiklet istasyonları ve bu istasyonlarda kullanılan bisikletlerin alımları ve buna bağlı yapılan yatırımlar, teleferik işletmesinin için yapılan bakım çalışmaları ve yatırımlar, gibi nedenlerden satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin, brüt satışlardaki artıştan daha fazla artması olarak değerlendirilmektedir.

Ancak, 2019-2020 yılı karşılaştırması açısından bakıldığında daha farklı bir durum arz etmekte olup, dünya çapında yaşanan pandeminin ülkemizi de ekonomik olarak etkilemiş olması ve buna bağlı olarak şirketin ana gelir kaynağı olan işletmenin yılın büyük bölümünde tamamen kapalı olması nedeniyle satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin, brüt satışlardaki artıştan daha fazla artması olduğu değerlendirilmektedir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre

kaydedilir. 2019 yılı aktif toplamı 4.228.500,00 TL'yi veya net satışları toplamı 8.456.700,00 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2020 yılına ilişkin maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar. Aynı Tebliğde ayrıca aktif ve net satışlar toplamaları bu rakamların altında kalan üretim ve hizmet işletmeleri ile aktif ve net satış toplamaları ne olursa olsun ticaret işletmeleri için 7/A seçeneğinin zorunlu olmadığı, bu işletmelerin 7/A ve 7/B seçeneğinden herhangi birini tercih edebilecekleri belirtilmiştir.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca aynı maddelerde Kurumun değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar koymaya ve düzenlemeler yapmaya yetkili kılındığı belirtilmiştir.

Şirket, 29.07.2017 tarihli ve 30138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (56) Sıra no.lu Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Hakkında Tebliğ ile Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS' de öngörülen finansal tabloları (finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu,
- Envanter defteri,

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin

hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bilindiği üzere, iç kontrol sistemi, şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

COSO (Committee of Sponsored Organisation of Treadway Commission) modeli, iç kontrol sistemini birbiriyle ilgili 5 bileşenden oluşan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda şirketlerde iç kontrol sistemi;

- a) Kontrol çevresini,
- b) İşletmenin risk değerlendirme sürecini,
- c) Finansal raporlama ve iletişim ile ilgili faaliyet süreçlerini de içeren bilgi sistemlerini,
- ç) Kontrol işlemlerini ve
- d) Kontrollerin gözetimini, içerir.

İç kontrol sisteminin tasarımının değerlendirilmesi, iç kontrolün önemli yanlışlıkları önleme, ortaya çıkarma ve düzeltme kapasitesine sahip olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Şirketlerde kontrol ortamı, işletmenin yönetim fonksiyonu ile iç kontrol sistemi ve bunun önemine ilişkin işletme yönetiminin ve yönetimden sorumlu kişilerin tutum, davranış ve anlayışlarını kapsar. Kontrol ortamı, işletme çalışanlarının iç kontrol sistemiyle ilgili düşüncelerini etkileyerek, iç kontrol sisteminin etkin, disiplinli bir yapıda oluşmasını sağlar.

Şirketin kontrol ortamının tasarımı değerlendirilmiştir ve bunların işletmenin iş akışı ile ilişkileri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, ahlaki ve dürüstlükle ilgili değerlerin uygulanması ve iletişiminden organizasyon yapısına, yetki ve sorumluluk dağılımından insan kaynakları ile ilgili politika ve uygulamalara kadar pek çok husus değerlendirilmiştir. Risk tanımlaması yapılmaması sebebiyle risk değerlendirme süreci değerlendirilememiştir.

Şirketlerin finansal raporlama ile ilgili iş süreçlerini ve iletişimi kapsayan bilgi sistemi işletmenin varlık, yükümlülük ve öz sermayesinin doğruluğunu sağlamak üzere, faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanmasına ilişkin muhasebe sistemini kapsar. Şirketin finansal tablolarının hazırlanması; uygun finansal raporlama yapısı ile işletmenin faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, analiz edilmesi, özetlenmesi ve doğru bir şekilde finansal tablolara yansıtılması süreçlerini içerir. Bu açılardan bilişim sistemi değerlendirilmiştir.

Şirketin faaliyetleri belirlenerek, bu faaliyetler ile ilgili süreçler İnsan Kaynakları Müdürlüğü ve ilgili birimdeki personel tarafından takip edilmektedir. Ayrıca şirket tarafından kurulmuş bir iç kontrol veya iç denetim birimi yoktur. Şirket bağımsız denetime tabidir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzulaş A.Ş.’nin 2020 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İşletme Hakkının Şirketin Bilançosunda Gösterilmemesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından İzulaş AŞ’ye devredilmiş olan teleferik alt ve üst istasyon binaları ile birlikte teleferik toplu ulaşım hattına ilişkin “işletme hakkının” 260-Haklar Hesabına kaydedilmeyip doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 515’inci maddesine göre, anonim şirketin finansal tablolarının, Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılıp çıkarılmadığını göstermesi gerekmektedir.

1 sıra no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’nin ekinde yer alan Hesap Planı Açıklamalarında “26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar” grubu herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve işletmenin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli koşullar altında hukuken himaye gören haklar ve şerefiyelerin izlendiği hesap grubu şeklinde açıklanmıştır.

Hesap Planı Açıklamalarında 260- Haklar Hesabının imtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin

işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamaları kapsadığı açıklanarak edinilen hakların, maliyet bedelleri ile bu hesaba borç kaydedileceği, yararlanma süreleri içerisinde, yararlanma sürelerinin belli olmaması durumunda, 5 yıllık sürede eşit taksitlerle itfa olunarak yok edileceği düzenlenmiştir.

Teleferik hizmetinin işletmeciliği 5216 sayılı Kanun'a dayanılarak. İzmir Büyükşehir Belediyesinin 11.05.2015 tarihli ve 05/445 sayılı meclis kararına istinaden 5 yıl süre ile ve yıllık 124.905,82 TL bedel ile İzulaş AŞ' ye devredilmiş (ayrıca takip eden yıllar için bedelin yurt içi üretici fiyat endeksi oranında artırılması öngörülmüştür), süresi dolan sözleşme, yıllık 275.530 TL bedel ve kira dönemi 01.06.2020 tarihi ile 31.05.2024 tarihlerini kapsayacak şekilde uzatılmıştır. Ancak Şirket tarafından bu mahiyette yapılan harcamaların 260- Haklar Hesabında muhasebeleştirilmediği, doğrudan gider kaydedildiği anlaşılmıştır.

Şirketin mali tablolarının, şirketin malvarlığını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak göstermesi gerektiğinden Büyükşehir Belediyesinden işletme hakkı devralınan teleferik işletmesine ait giderlerin şirketin bilançosunda 260- Haklar Hesabında gösterilmesi ve dönem sonlarında amortisman ayırmak suretiyle itfa edilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanan Menfaatlerin Genel Kurul Kararı Yerine Yönetim Kurulu Kararı İle Belirlenmesi

İzulaş A.Ş.' nin Yönetim Kurulu Üyelerine yapılan huzur hakkı ve ücret ödemelerinin genel kurul kararı ile belirlenmesi gerekirken yasal zorunluluğa uyulmadığı tespit edilmiştir.

14.02.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun "V- Yönetim Kurulu Üyelerinin Mali Hakları" başlıklı 394'üncü maddesinde;

"(1) Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kardan pay ödenebilir."

TTK'nın Anonim şirketlerde genel kurulun görev ve yetkilerini düzenleyen 408'inci maddesinin 2-b bendinde;

“ (2) Çeşitli hükümlerde öngörölmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez:

...

b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.”

hükümleri yer almaktadır.

Mezkur mevzuattan açıkça anlaşıldığı üzere Yönetim Kurulu Üyelerinin huzur hakkını belirlemek Şirket Genel Kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Şirket tarafından Yönetim Kurulu Üyelerine mali haklar kapsamında huzur hakkı ödemesi ve ücret ödemesi yapılmaktadır. Şirketin 11 adet Yönetim Kurulu Üyesi mevcuttur. Şirket Genel Kurulunun 19.03.2020 tarihli Genel Kurul Kararında Yönetim Kurulu Murahhas Üyelerine ödenecek hakların tespiti için Genel Kurul tarafından Yönetim Kuruluna yetki verilmiştir. Ayrıca Üyelere yapılan ödemelere esas olmak üzere 2010 yılı ile 2020 yılı arasında muhtelif tarihlerde 11 adet Yönetim Kurulu Kararı alınmıştır.

Mali haklar kapsamında yapılacak ödemelerin Yönetim Kurulu kararı ile belirlenmesinin meri mevzuata aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Elektronik Ücret Toplama Sisteminin Şirket Tarafından İşletilmemesi Nedeniyle Gelir Kaybı Oluşması

İzulaş AŞ'nin gelirlerinin tamamına yakınının elde edilmesinde kullanılan elektronik ücret toplama sistemi İzmir Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi ESHOT(Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Trolleybüs) tarafından işletilmektedir. Sistemin işletilmesi karşılığında Şirket tarafından ESHOT'a toplanan hasılat üzerinden ödeme yapıldığı ve ayrıca imzalanmış olan protokol gereği ESHOT tarafından yapılan tahsilatların Şirket hesabına belirli aralıklarla aktarıldığı, tahsilatlar ile aktarmanın yapılması arasında geçen süre içinde oluşan faiz gelirlerinden yararlanılamadığı tespit edilmiştir.

Elektronik ücret toplama sistemi; üzerine para değeri yüklenilebilen ve yolcuların taşıma araçlarını kullanmalarında yolculuk bedelinin tahsilinde kullanılan, kullandıkça üzerine yüklenmiş para değeri azalan bir elektronik kart aracılığıyla yolculara ön ödeme ile seyahat hakkı veren, geçiş ve satış noktalarında bu hakların işletilmesini gerçekleştiren bilgi yönetim

sistemidir. İzulaş AŞ faaliyet gelirlerinin tamamına yakın kısmını elektronik ücret toplama sistemi ile elde etmektedir.

Elektronik ücret toplama sistemi, İzulaş AŞ ile ESHOT arasında sonuncusu 06.11.2020 tarihinde imzalanan protokol ile ESHOT tarafından yürütülmektedir. Esasen ESHOT da elektronik ücret toplama sistemini üçüncü şahıstan hizmet alımı yapmak suretiyle yürütmektedir. Protokol gereği elektronik kart sistemi ile yapılan tahsilatlar ESHOT'un banka hesabında toplanmakta, toplanan paralardan elektronik kart vasıtasıyla toplu taşımada kullanılan kısımlar 15 iş günü sonunda İzulaş AŞ hesaplarına aktarılmaktadır. Yine protokol gereği İzulaş AŞ tarafından ESHOT'a toplam hasılatın %1,67'si sistem işletim bedeli, %2,5'i ise ESHOT payı olarak ödenmektedir. Bu kapsamda 2020 yılında elektronik ücret toplama sistemi üzerinden 52.316.615,86 TL tahsilat yapılmış, ESHOT'a "sistem işletim bedeli ve ESHOT payı" olmak üzere toplam 2.443.520,79 TL ödenmiştir.

Uygulama ile İzulaş AŞ bir taraftan tahsilatlarını günlük olarak yapamadığı için önemli bir faiz gelirinden mahrum kalmakta bir taraftan da aracılık karşılığı ESHOT'a ödeme yapmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre ticari alanda faaliyet gösteren ve kârlılığı hedeflemesi beklenen İzulaş AŞ'nin, elektronik ücret toplama sistemini oluşturması veya hizmet satın almak suretiyle sistemi kendi bünyesinde yürütmesi, toplu taşıma hasılatının günlük olarak toplanarak faiz geliri elde edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca Şirket sistemin işletilmesi ile ilgili ödeme yapma yükümlülüğünden de kurtulacaktır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>